Nakládání s komunálním odpadem

*

svozová oblast

LIKO SVITAVY a.s.

vypracoval : Josef Gestinger

1. Uplatnění třídící slevy v rámci ukládání odpadu na skládce

Zákon č. 541/2020 o odpadech přinesl celou řadu změn. Jednou z nejdůležitějších je ukončení skládkování komunálního odpadu stanovené na rok 2030 za postupného zvyšování poplatku za skládkování, který se navýší z 800 Kč (rok 2021) až na částku 1850 Kč za tunu (rok 2029).

Graf č.1 - vývoj skládkovacího poplatku

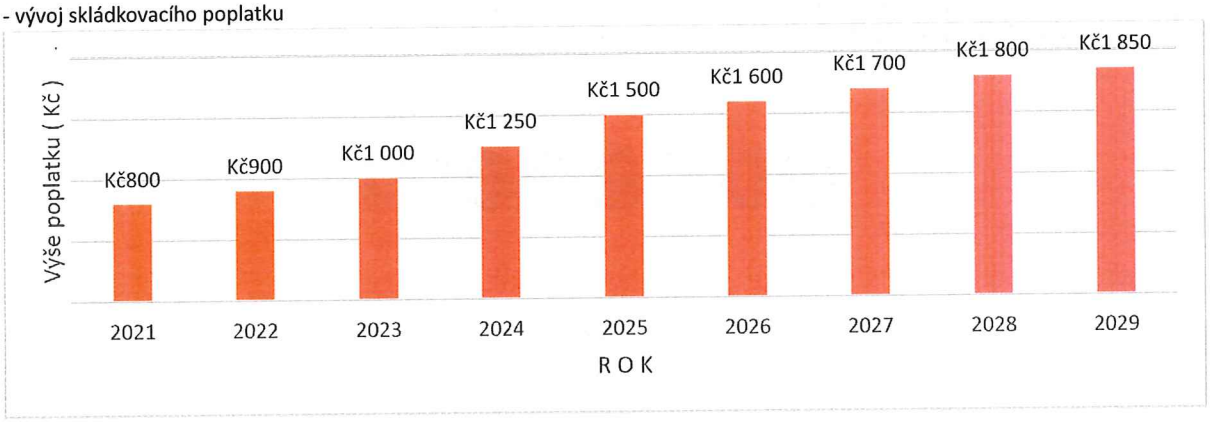

Zákon současně zavádí tzv. třídící slevu. Do určitého limitního množství odpadů uložených na skládku (180 kg/obyvatel v roce 2023, 120 kg/obyvatel v roce 2029) obce v kalendářním roce zaplatí 500 Kč za tunu. Po překročení tohoto limitu pak musí obec za každou tunu uhradit částku stanovenou pro daný rok (viz. graf č.1).

Graf č.1 - vývoj skládkovacího limitu pro uplatnění slevy

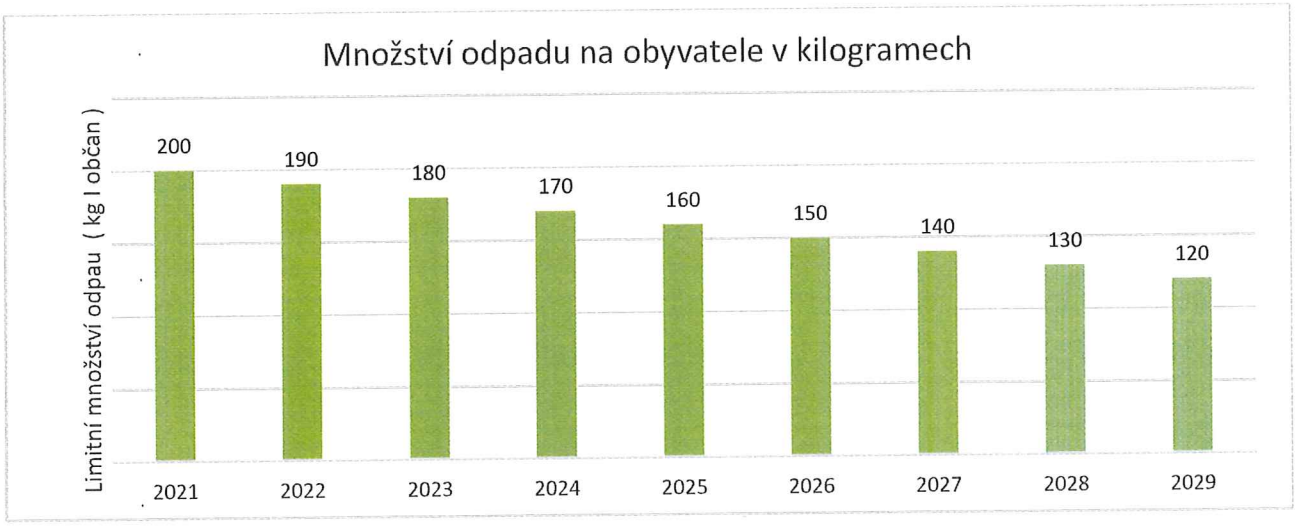

LIKO SVITAVY a.s. využívá spolupráce se spalovnou komunálního odpadu SAKO Brno a v současné době předává na energetické využití téměř polovinu produkce směsného komunálního odpadu. Tímto způsobem se daří pomenšovat množství komunálního odpadu ukládaného na skládce z každé svážené obce a tím zajišťovat nárok na uplatnění nižší sazby skládkovacího poplatku. Vzhledem k množství spáleného komunálního odpadu by se dalo teoreticky konstatovat, že „nás" vyšší sazby za skládkování odpadu až do r. 2029 neohrozí. (viz. celkové součty v tab. č.1). To je ovšem teoretická úvaha. V praxi je množství předané na skládku evidované při každém provedeném svozu a i při nejvyšší snaze o zajištění nejoptimálnějšího rozložení návozů ke skládkovaní a spalování v celé svozové oblasti, není možné v praxi zajistit shodné poměry pro každou obec celé oblasti.

Tab.č. 1 Porovnání produkce odpadu s limitním množstvím jednotlivých obcí

		skutečnost roku 2022			Zákonný limit který umožňuje využít slevu poplatku skládkování							
Název	IČO	Množství (2022)	Množství (2022)	MNOŽSTVÍ	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]	Max. nárok [t]
		200301	200307	celkem	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
		Směsný komunální odpad	Objemný odpad		190 Kg/občan	180 Kg/občan	170 Kg/občan	160 Kg/občan	150 Kg/občan	140 Kg/občan	130 Kg/občan	120 Kg/občan
Město Březová nad Svitavou	483869	289,83	95,90	385,73	309,51	294,48	276,93	261,48	244,35	228,06	211,77	195,48
Město Litomyšl	276944	1698,62	473,11	2171,72	1945,6	1784,52	1740,8	1639,24	1536	1433,6	1331,2	1228,8
Město Polička	277177	1710,89	182,09	1892,98	1673,52	1567,8	1497,36	1410,12	1321,2	1233,12	1145,04	1056,96
Město Svitavy	277444	2889,85	440,81	3330,66	3154,19	2926,98	2822,17	2657,00	2490,15	2324,14	2158,13	1992,12
Městys Radiměř	277258	269,44	71,18	340,62	220,02	207,18	196,86	186,12	173,7	162,12	150,54	138,96
Obec Banín	579441	60,10	5,00	65,10	60,04	55,44	53,72	51,40	47,4	44,24	41,08	37,92
Obec Bělá nad Svitavou	579459	130,48	11,06	141,54	94,62	88,92	84,66	80,52	74,7	69,72	64,74	59,76
Obec Benátky	276375	46,37	3,94	50,31	72,96	71,64	65,28	62,28	57,6	53,76	49,92	46,08
Obec Bohuňovice	276421	41,90	5,00	46,90	21,85	20,7	19,55	19,24	17,25	16,1	14,95	13,8
Obec Borová	276430	181,51	33,67	215,18	194,37	185,22	173,91	164,52	153,45	143,22	132,99	122,76
Obec Borovnice	599301	41,07	4,10	45,17	35,34	32,76	31,62	30,60	27,9	26,04	24,18	22,32
Obec Cerekvice nad Loučnou	276537	142,17	2,78	144,95	164,54	153,36	147,22	139,40	129,9	121,24	112,58	103,92
Obec Čistá	276545	177,99	5,26	183,25	184,11	176,4	164,73	155,88	145,35	135,66	125,97	116,28
Obec Dětřichov	276561	77,29	5,15	82,44	66,12	64,44	59,16	56,52	52,2	48,72	45,24	41,76
Obec Dolní Újezd	276596	324,90	113,11	438,01	372,59	351,9	333,37	314,60	294,15	274,54	254,93	235,32
Obec Horky	579513	45,03	1,00	46,03	25,65	24,3	22,95	22,44	20,25	18,9	17,55	16,2
Obec Hradec nad Svitavou	579530	363,30	6,10	369,40	327,37	300,42	292,91	276,52	258,45	241,22	223,99	206,76
Obec Chmelík	579548	53,38	3,90	57,28	36,1	32,58	32,3	31,24	28,5	26,6	24,7	22,8
Obec Janov	276731	186,94		186,94	187,53	174,78	167,79	158,76	148,05	138,18	128,31	118,44
Obec Javorník	579556	91,83	5,07	96,90	79,99	74,16	71,57	68,20	63,15	58,94	54,73	50,52
Obec Jedlová	276782	242,43	21,83	264,26	193,99		173,57	164,20	153,15	142,94	132,73	122,52
Obec Kamenec u Poličky	276804	100,47	1,50	101,97	104,69	100,44	93,67	89,00	82,65	77,14	71,63	66,12
Obec Kamenná Horka	276812	69,94		69,94	62,32	57,6	55,76	53,32	49,2	45,92	42,64	39,36
Obec Karle	579564	66,85	7,92	74,77	77,71	73,62	69,53	66,28	61,35	57,26	53,17	49,08
Obec Koclířov	276839	173,23	13,48	186,71	135,28	130,5	121,04	114,76	106,8	99,68	92,56	85,44
Obec Korouhev	276855	157,44	6,90	164,34	152,19	141,48	136,17	129,00	120,15	112,14	104,13	96,12
Obec Kukle	579572	11,71	2,50	14,21	16,15	15,12	14,45	14,44	12,75	11,9	11,05	10,2
Obec Květná	276898	90,71	6,63	97,34	79,23	72,18	70,89	67,56	62,55	58,38	54,21	50,04
Obec Lavičné	276901	25,85	2,02	27,87	22,04	21,6	19,72	19,40	17,4	16,24	15,08	13,92
Obec Mikuleč	276995	55,60	2,64	58,24	48,64	48,06	43,52	41,80	38,4	35,84	33,28	30,72
Obec Morašice	277029	160,44	29,08	189,52	137,94	132,48	123,42	117,00	108,9	101,64	94,38	87,12
Obec Němčice	279277	219,70	4,96	224,66	195,7	182,34	175,1	165,64	154,5	144,2	133,9	123,6
Obec Nová Sídla	579581	37,17	2,00	39,17	45,03	43,38	40,29	38,76	35,55	33,18	30,81	28,44
Obec Oldřiš	277070	90,56	3,30	93,86	121,98	115,02	109,14	103,56	96,3	89,88	83,46	77,04
Obec Opatovec	579602	133,18	15,32	148,50	136,8	131,22	122,4	116,04	108	100,8	93,6	86,4
Obec Osík	277100	217,24	42,04	259,28	194,75	183,78	174,25	164,84	153,75	143,5	133,25	123
Obec Pohledy	277151	82,02	3,80	85,82	58,52	53,64	52,36	50,12	46,2	43,12	40,04	36,96
Obec Pomezí	277185	167,46	14,66	182,12	239,59	227,52	214,37	202,60	189,15	176,54	163,93	151,32
Obec Pustá Rybná	277240	35,72		35,72	30,02	28,08	26,86	26,12	23,7	22,12	20,54	18,96
Obec Rohozná	277274	161,29	6,60	167,89	121,41	110,52	108,63	103,08	95,85	89,46	83,07	76,68
Obec Rudná	277304	33,33	1,00	34,33	29,07	26,82	26,01	25,32	22,95	21,42	19,89	18,36
Obec Řídký	579629	11,50	2,50	14,00	11,97	11,34	10,71	10,92	9,45	8,82	8,19	7,56
Obec Sádek	277321	100,27	3,10	103,37	106,21	99,54	95,03	90,28	83,85	78,26	72,67	67,08
Obec Sedliště	277347	38,45	0,90	39,35	44,08	41,4	39,44	37,96	34,8	32,48	30,16	27,84
Obec Sklené	277355	47,16	4,00	51,16	43,7	40,5	39,1	37,64	34,5	32,2	29,9	27,6
Obec Sloupnice	38130	263,67	99,28	362,95	326,23	314,64	291,89	275,56	257,55	240,38	223,21	206,04
Obec Stašov	277401	59,43	2,50	61,93	51,49	46,98	46,07	44,20	40,65	37,94	35,23	32,52
Obec Strakov	277410	47,02	15,73	62,75	46,93	46,08	41,99	40,36	37,05	34,58	32,11	29,64
Obec Suchá Lhota	277436	19,27	1,00	20,27	16,34	15,12	14,62	14,60	12,9	12,04	11,18	10,32
Obec Široký Důl	277461	94,60	17,19	111,79	77,9	73,08	69,7	66,44	61,5	57,4	53,3	49,2
Obec Trstěnice	277509	104,36	6,10	110,46	100,51	94,14	89,93	85,48	79,35	74,06	68,77	63,48
Obec Tržek	579637	29,35	3,00	32,35	30,02	28,62	26,86	26,12	23,7	22,12	20,54	18,96
Obec Újezdec	579645	28,30	1,00	29,30	22,99	21,6	20,57	20,20	18,15	16,94	15,73	14,52
Obec Vendolí	277541	234,18	45,92	280,09	182,97	175,86	163,71	154,92	144,45	134,82	125,19	115,56
Obec Vlčkov	279714	26,11		26,11	20,33	17,64	18,19	17,96	16,05	14,98	13,91	12,84
				14117,50	12510,74	11509,92	11193,82	10581,68	9876,90	9218,44	8559,98	7901,52

Není to možné i z toho důvodu, že každá obec dosahuje jiné produkce odpadu. Jak je patrno z tab. č. 2 , mezi sváženými obcemi jsou případy, kdy obec ve své reálné produkci (r. 2022) ani nedosáhla zákonného limitu. (mínusová hodnota překročení limitu). Na druhou stranu jsou ve svozové oblasti obce, které naopak limitní

Tab.č. 2

Název	IČO	Skutečnost 2022	Max. nárok [t] 2022	Překročení limitu 2022 %
			190 Kg/občan	(190 Kg/občan)
Město Březová nad Svitavou	483869	385,73	309,51	24,63
Město Litomyšl	276944	2171,72	1945,6	11,62
Město Polička	277177	1892,98	1673,52	13,11
Město Svitavy	277444	3330,66	3154,19	5,59
Městys Radiměř	277258	340,62	220,02	54,81
Obec Banín	579441	65,10	60,04	8,43
Obec Bělá nad Svitavou	579459	141,54	94,62	49,59
Obec Benátky	276375	50,31	72,96	-31,04
Obec Bohuňovice	276421	46,90	21,85	114,63
Obec Borová	276430	215,18	194,37	10,71
Obec Borovnice	599301	45,17	35,34	27,82
Obec Cerekvice nad Loučnou	276537	144,95	164,54	-11,91
Obec Čistá	276545	183,25	184,11	-0,47
Obec Dětřichov	276561	82,44	66,12	24,69
Obec Dolní Újezd	276596	438,01	372,59	17,56
Obec Horky	579513	46,03	25,65	79,45
Obec Hradec nad Svitavou	579530	369,40	327,37	12,84
Obec Chmelík	579548	57,28	36,1	58,67
Obec Janov	276731	186,94	187,53	-0,32
Obec Javorník	579556	96,90	79,99	21,14
Obec Jedlová	276782	264,26	193,99	36,22
Obec Kamenec u Poličky	276804	101,97	104,69	-2,60
Obec Kamenná Horka	276812	69,94	62,32	12,23
Obec Karle	579564	74,77	77,71	-3,78
Obec Koclířov	276839	186,71	135,28	38,01
Obec Korouhev	276855	164,34	152,19	7,98
Obec Kukle	579572	14,21	16,15	-12,04
Obec Květná	276898	97,34	79,23	22,85
Obec Lavičné	276901	27,87	22,04	26,46
Obec Mikuleč	276995	58,24	48,64	19,74
Obec Morašice	277029	189,52	137,94	37,39
Obec Němčice	279277	224,66	195,7	14,80
Obec Nová Sídla	579581	39,17	45,03	-13,01
Obec Oldřiš	277070	93,86	121,98	-23,05
Obec Opatovec	579602	148,50	136,8	8,55
Obec Osík	277100	259,28	194,75	33,13
Obec Pohledy	277151	85,82	58,52	46,65
Obec Pomezí	277185	182,12	239,59	-23,99
Obec Pustá Rybná	277240	35,72	30,02	18,99
Obec Rohozná	277274	167,89	121,41	38,28
Obec Rudná	277304	34,33	29,07	18,08
Obec Řídký	579629	14,00	11,97	16,99
Obec Sádek	277321	103,37	106,21	-2,67
Obec Sedliště	277347	39,35	44,08	-10,74
Obec Sklené	277355	51,16	43,7	17,08
Obec Sloupnice	38130	362,95	326,23	11,26
Obec Stašov	277401	61,93	51,49	20,28
Obec Strakov	277410	62,75	46,93	33,71
Obec Suchá Lhota	277436	20,27	16,34	24,07
Obec Široký Důl	277461	111,79	77,9	43,51
Obec Trstěnice	277509	110,46	100,51	9,90
Obec Tržek	579637	32,35	30,02	7,75
Obec Újezdec	579645	29,30	22,99	27,46
Obec Vendolí	277541	280,09	182,97	53,08
Obec Vlčkov	279714	26,11	20,33	28,41
		14117,50	12510,74	12,84

množství výrazně překračuji. (V tabulce jsou označeny červeně.) Pro lepší představu je celá situace znázorněna v grafu č.3.

Graf č.3

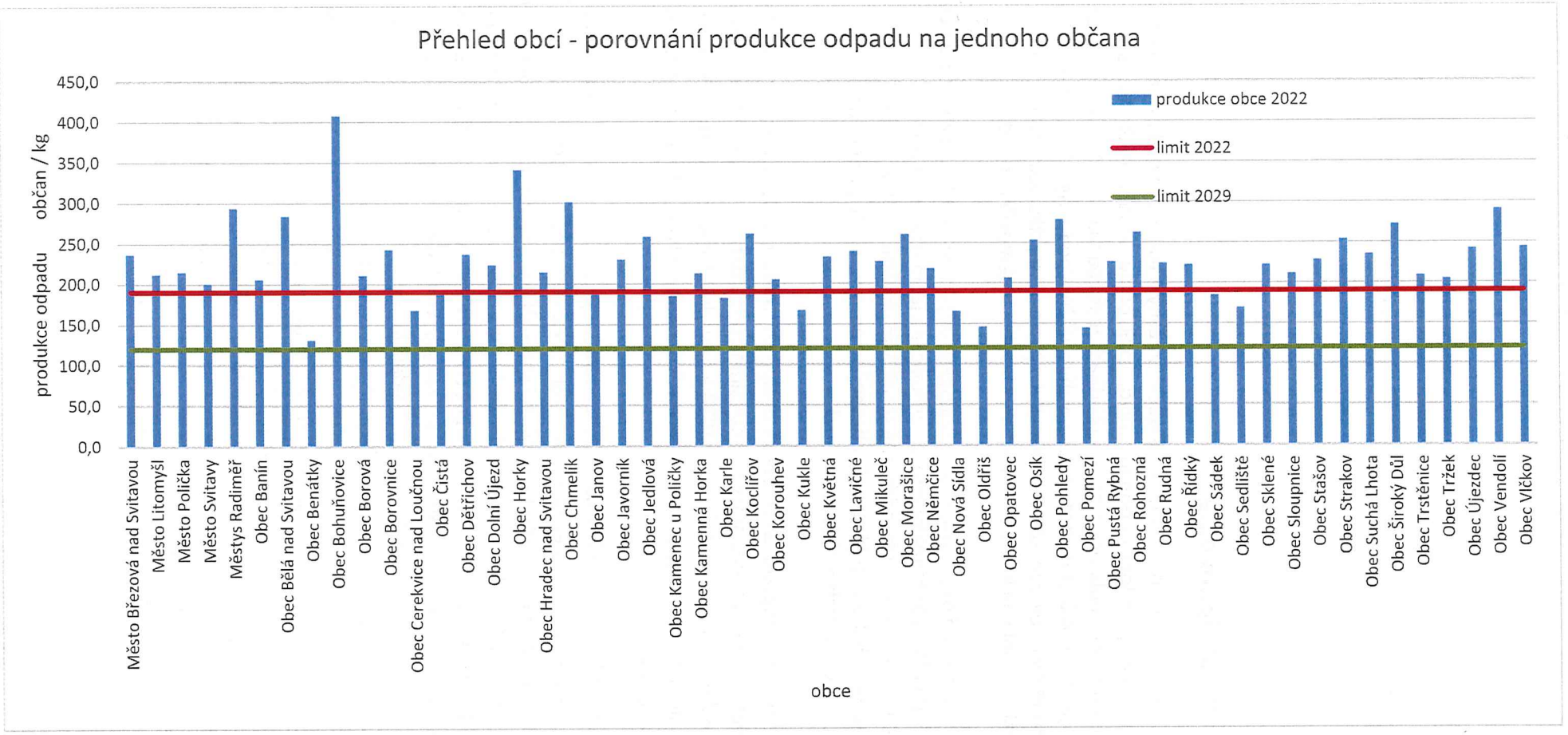
Přehled obcí - porovnání produkce odpadu na jednoho občana
produkce odpadu občan / kg
450,0
400,0
350,0
300,0
250,0
200,0
150,0
100,0
50,0
0,0
produkce obce 2022
limit 2022
limit 2029
Město Březová nad Svitavou
Město Litomyšl
Město Polička
Město Svitavy
Městys Radiměř
Obec Banín
Obec Bělá nad Svitavou
Obec Benátky
Obec Bohuňovice
Obec Borová
Obec Borovnice
Obec Cerekvice nad Loučnou
Obec Čistá
Obec Dětřichov
Obec Dolní Újezd
Obec Horky
Obec Hradec nad Svitavou
Obec Chmelík
Obec Janov
Obec Javorník
Obec Jedlová
Obec Kamenec u Poličky
Obec Kamenná Horka
Obec Karle
Obec Koclířov
Obec Korouhev
Obec Kukle
Obec Květná
Obec Lavičné
Obec Mikuleč
Obec Morašice
Obec Němčice
Obec Nová Sídla
Obec Oldřiš
Obec Opatovec
Obec Osík
Obec Pohledy
Obec Pomezí
Obec Pustá Rybná
Obec Rohozná
Obec Rudná
Obec Řídký
Obec Sádek
Obec Sedliště
Obec Sklené
Obec Sloupnice
Obec Stašov
Obec Strakov
Obec Suchá Lhota
Obec Široký Důl
Obec Trstěnice
Obec Tržek
Obec Újezdec
Obec Vendolí
Obec Vlčkov
obce

Cestu k řešení problému je potřeba začít hledat v obcích, které mají neúměrně velkou produkci komunálních odpadů a snažit se nalézt příčiny tohoto stavu. (Koneckonců překročení limitních hodnot se těchto obcí dotkne jako prvních ...)

Zajištění „skládkovací slevy" by šlo dosáhnout také tak, že by se postupně zvyšoval podíl odpadu odstraněného spálením. V té souvislosti je však potřeba počítat s tím, že snížené množství skládkovaného odpadu přinese navýšení jednotkové ceny za uložení jedné tuny odpadu na skládce, což pro celou oblast nemusí být ekonomicky výhodné.

2. Cíle zákona o odpadech – úkoly pro obce

Podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, je komunálním odpadem směsný a tříděný odpad z domácností, zejména papír a lepenka, sklo, kovy, plasty, biologický odpad, dřevo, textil, obaly, odpadní elektrická a elektronická zařízení, odpadní baterie a akumulátory, a objemný odpad, zejména matrace a nábytek, a dále směsný odpad a tříděný odpad z jiných zdrojů, pokud je co do povahy a složení podobný odpadu z domácností. Komunální odpad nezahrnuje odpad z výroby, zemědělství, lesnictví, rybolovu, septiků, kanalizační sítě a čistíren odpadních vod, včetně kalů, vozidla na konci životnosti ani stavební a demoliční odpad.

Obec je původcem komunálního odpadu od okamžiku, kdy osoba odloží odpad na místo obcí k tomuto účelu určenému. Obec je povinna přebrat veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob a musí určit místa pro oddělené soustřeďování komunálního odpadu. Mezi odděleně soustřeďované složky komunálního odpadu patří nebezpečné odpady, papír, plasty, sklo, kovy, biologický odpad a jedlé oleje a tuky. Od 1. ledna 2025 také textil.

V rámci odděleně soustřeďovaných složek odpadu zákon obcím ukládá tzv. třídící cíle, tedy povinnost zajistit, zajistit, aby odděleně soustřeďované recyklovatelné složky komunálního odpadu tvořily v kalendářním roce 2025 a následujících letech alespoň 60 %, v kalendářním roce 2030 a následujících letech alespoň 65 % a v kalendářním roce 2035 a následujících letech alespoň 70 % z celkového množství komunálních odpadů, kterých je v daném kalendářním roce původcem.

Třídící cíle jsou přísné a nebude snadné je plnit. Z hlediska tříděného sběru papíru, plastů, skla a kovů si obce svozové oblasti LIKO SVITAVY a.s. vedou dobře. Z hlediska posuzování celkového objemu odděleně soustřeďovaných složek odpadu a jejich poměru k celkové produkci směsného komunálního odpadu jsou zde ještě velké rezervy, jak je patrné z grafu č.4. Hodnoty uvedené v grafu mají pravda orientační a porovnávací charakter, nemusí přesně odpovídat skutečnosti každé obce, neboť LIKO SVITAVY a.s. nemusí mít k dispozici všechny informace týkající se produkce komunálního odpadu, zejména pokud jde o biologicky rozložitelný odpad. (V přehledu také nemusí být produkce kovů, které obec předávala jiným subjektům než LIKO SVITAVY a.s. a při přípravě ročních hlášení tyto údaje „nenahlásila", případně jsou kovy zařazeny v jiné odpadové skupině, než 20 ...). V každém případě je zřejmé , že dosažení cílů zákona o odpadech si ještě vyžádá nemalé úsilí. V některých případech jsou rezervy skryty ve stávajícím systému tříděného sběru a situaci vylepší zahuštění sběrné sítě papíru, plastů a skla. Zásadní složkou komunálního odpadu, která může výraznit posunout obec ke splnění zákonných cílů je biologicky rozložitelný odpad. Biologicky rozložitelný odpad je téma, kterým se bude muset vážně zabývat každá obec a soustředit se na odklonění těchto odpadů z toku skládkovaných odpadů. Zajistit nakládání s BRKO tak, aby je bylo možné v průběžné evidenci vykazovat a dosáhnout tak co možná nejvyššího podílu odděleně soustřeďovaných odpadů.

Graf č. 4

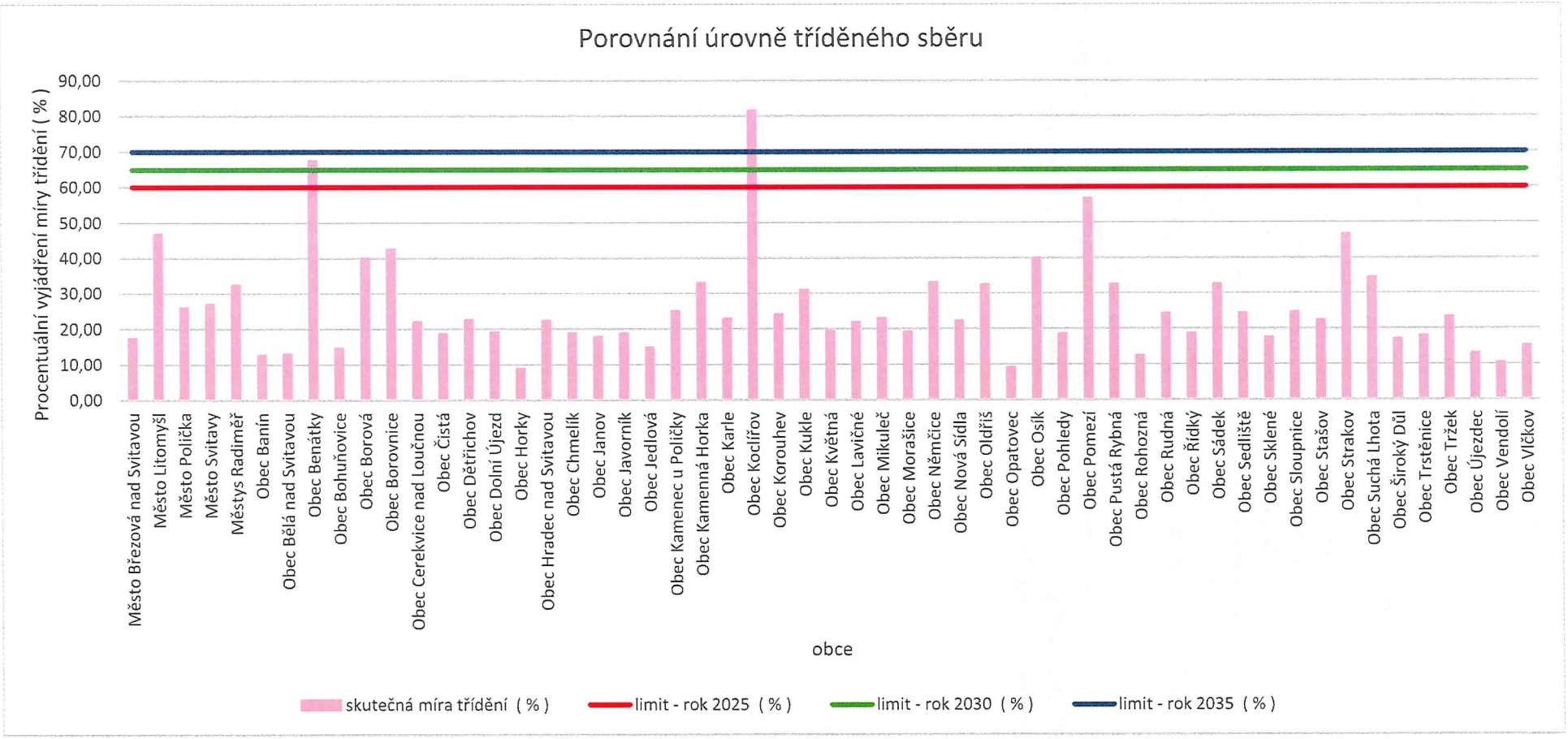
Porovnání úrovně tříděného sběru
Procentuální vyjádření míry třídění (%)
90,00
80,00
70,00
60,00
50,00
40,00
30,00
20,00
10,00
0,00
Město Březová nad Svitavou
Město Litomyšl
Město Polička
Město Svitavy
Městys Radiměř
Obec Banín
Obec Bělá nad Svitavou
Obec Benátky
Obec Bohuňovice
Obec Borová
Obec Borovnice
Obec Cerekvice nad Loučnou
Obec Čistá
Obec Dětřichov
Obec Dolní Újezd
Obec Horky
Obec Hradec nad Svitavou
Obec Chmelík
Obec Janov
Obec Javorník
Obec Jedlová
Obec Kamenec u Poličky
Obec Kamenná Horka
Obec Karle
Obec Koclířov
Obec Korouhev
Obec Kukle
Obec Květná
Obec Lavičné
Obec Mikuleč
Obec Morašice
Obec Němčice
Obec Nová Sídla
Obec Oldříš
Obec Opatovec
Obec Osík
Obec Pohledy
Obec Pomezí
Obec Pustá Rybná
Obec Rohozná
Obec Rudná
Obec Řídký
Obec Sádek
Obec Sedliště
Obec Sklené
Obec Sloupnice
Obec Stašov
Obec Strakov
Obec Suchá Lhota
Obec Široký Důl
Obec Trstěnice
Obec Tržek
Obec Újezdec
Obec Vendolí
Obec Vlčkov
obce
skutečná míra třídění (%)
limit - rok 2025 (%)
limit - rok 2030 (%)
limit - rok 2035 (%)

3. Závěr

Zákon o odpadech přináší cíle a úkoly, které jsou pro obce závazné.

V prvním případě je úkolem obcí zajistit oddělený sběr pro zákonem stanovené druhy odpadu. Tedy papíru, plastů, skla, (tyto tři komodity jsou již dlouhodobým standardem), kovů (zde již ne každá obec má „splněno"), jedlých olejů (sběr jedlých olejů také není zaveden v každé obci) a biologicky rozložitelného odpadu. Je nutné počítat i s tím, že v r. 2025 by měl být zaveden i sběr textilu.

Oddělené soustřeďování odpadu je zapotřebí provozovat takovým způsobem, aby se snižoval podíl komunálních složek odpadu, které jsou odstraňovány na skládce a naopak aby se zvyšoval podíl „surovin" předaných k opětovnému využití a recyklaci. Připomenutí si zaslouží i skutečnost, že s jednotlivými surovinami je nutné nakládat v souladu s požadavky zákona. Nic tedy nepomůže, nakládá-li obec s biologicky rozložitelným odpadem tak, že jej sice shromažďuje, ale následně živelně skladuje a zpracovává mimo zákonem regulovaný způsob, tedy předáním či zpracováním v provozu kompostárny nebo bioplynové stanice.

Aktivní úlohu v oblasti plnění cílů OH obcí musí sehrát společnost LIKO SVITAVY a.s.. Především je jejím úkolem zajištění budoucnosti nakládání se směsným komunálním odpadem v souvislosti s ukončením možnosti jeho skládkování. V otázce plnění třídících cílů pak je nutné spolupracovat s obcemi a hledat společně možnosti, jak zajistit optimální stav odpadového hospodářství.